

Ivelin Atanasov Iliev, PhD Student

Senior teacher, first professional qualification

“Vasil Levski” secondary school, Dulovo, Silistra Region

Phone: 0893698841

E-mail: makei@mail.bg

***Abstract:** One of the main choices of the human civilization and the man himself is the choice between good and evil. Choosing the good awaits us much greater development and challenge. The meaning of the human life is in this development and upgrading. Holiness is a well - ordered logical ladder of self - improvement. It not only offers models, but also contains many challenges. It has become a clear and accurate indicator of personal moral development.*

A turning point for the person is the realization that the achievement of holiness is entirely possible. If we make holiness the norm and purpose of our lives, we help not only ourselves but also other people in making their lives meaningful. The other alternative is evil, which offers an unpredictable spontaneous disorganization, asociality and small amplitude of development.

Keywords: Philosophy, Christian values, holiness

JEL Codes: L10, L11

ВЪВЕДЕНИЕ

В статията се представя една гледна точка за връзката между светостта и смисълът на човешкия живот като проекция на светлините и сенките в него. Нашият живот е умален модел на световната борба между Доброто и Злото. Модерният човек разполага с хилядолетен опит и може сам да избере накъде да насочи живота си. Един от основните проблеми на модерния човек е изборът. Избирайки доброто, него го очаква много по-голям простор за развитие, както и висока доза предизвикателство. Смисълът на човешкия живот е в това развитие и надграждане – разбира се, трябва да се има предвид, че надграждането може да бъде на различни нива, в зависимост от целите, които човек си е поставил.

Светостта е една добре подредена *логическа стълбица на морално самоусъвършенстване*. Тя не само предлага модели, но и съдържа много предизвикателства. Превърнала се е в ясен и точен показател за личностно морално развитие. Изкачвайки стълбицата, човек неизменно посреща предизвикателствата в живота си и прави своите избори, които го отвеждат по-близо или по-далече до нивото на святост. Важно е да се осмисли нивото на подражание на човека, както и възможността сам да прави изборите си.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Преломен момент за човека е осмислянето, че постигането на светостта е напълно възможно. Превърнем ли светостта в норма и цел на живота си, помагаме не само на себе си, но и на другите хора в осмислянето на живота им. Другата алтернатива пред човека е злото, което предлага една непредвидима стихийна неорганизираност, асоциалност и малка амплитуда на развитие.

1. Светостта като цивилизационен избор.

Преклоняйки се пред силата на Бог, човек възприема светостта като някаква далечна и непостижима цел или идеал, като си създава един безкрайно чист образ на непогрешимост и духовни устои. Според голяма част от хората, човек няма как да остане абсолютно чист и неосквернен от множеството материални и духовни съблазни на модерния свят. Още повече, че той ни предлага една невероятна отвореност в пространствено и темпорално отношение.

Онтологичната дезориентация се очаква да създаде сериозен проблем на младото поколение. Докато старото поколение е по-скоро пасивно към този проблем, като се изключат вербалните комуникации. То се ограничава именно до агресивна реакция към

начина на живота на младите. Тук, разбира се, трябва да уточним, че понятията „ново и старо“ поколение не са задължително по възрастов признак, а по-скоро според начина на възприемане на информацията и ценностни принципи.

Новият начин на придобиване, разчитане и усвояване на информацията променя всичко по остана гносеология – аксеология – етика. Затова трябва да се обърне внимание на този многостранен и бързоразвиващ се прогресивен мултиетически процес. Логиката ни подсказва, че той трябва да получи една модерна холистична насоченост, която да съумее да разтвори в себе си цялата интровертна инвазия на екстрoвертния свят.

2. Човекът като образ и подобие божие.

Духовният център на човека, който светостта може да осигури, е възможно да се развие в много посоки. От гносеологична гледна точка той може да достави духовна наслада и вяра в бъдещето, оповавайки се на божественото начало на човека. Това ни акцентира върху амплитудата на свободата, с която човек разполага в християнското мирозрение, т.е. човек никога не може да бъде по-свят от Бог. Но безкрайността на Божията благодат и святост е повече от достатъчна за развитие на човека. От друга страна, напускайки духовните граници на Доброто, човек много лесно може да се заблуди в миражите на Злото, които често създават имитиращи образи на самото Добро. Светостта може да се окаже една от малкото идеи за спасението на страдащите души в съвременния лабиринт на предизвикателствата. На съвременен език бихме казали, че осигурява пряк достъп до Божията благодат.

Един от основните принципи на Църквата – принципът на заедността, би могъл да се развива доста по-активно в православните среди, създавайки собствена мрежа, с цел да противопостави на негативните последици, в които попадат много хора. И тук трябва да се появят *bridgehumans*, (хора-мостове), които да консолидират и да свържат тези, разслоени от съвременната онтологична реалност, хора. Тяхната роля се състои в това: да разяснят, че стремежът към светостта не маргинализира човека, а му дава простор и вяра. Тя създава културно-историческа памет и родова принадлежност, която изобилства при българските свети застъпници и задава проверена философия на живота. Светите застъпници могат да са и неизчерпаема сила и енергия, от която толкова много се нуждаем.

Светостта е най-древната форма на човешка цивилизация. Тя дори е логиката и квинтесенцията на самата цивилизация. Стремежът на човека да развие в себе си всички заложили му в зародиш дарове, тласкат човечеството към благополучие и божествена благодат. И ние сме призвани да бъдем свети и Бог призовава всички ни към святост:

„Бъдете свети, защото аз съм свят“ (Лев. 11:44)

Освен това ние принадлежим към Единната Свята Католическа и Апостолска църква и ако сме нейни членове, тогава сме призвани да следваме пътя на светостта. Единствената причина човешкият живот да има нещо общо със светостта е, че Господ ни създаде по свой образ и подобие и ни отдели от всички други форми на живот. Въпреки че този образ е опетнен от греха, той все още присъства в хората. Ние сме като Бог и това сходство означава, че не само към човешкия, а и към всички форми на живот, трябва да се отнасяме с нужното уважение. В този ред на мисли, трябва още веднъж да акцентираме на факта, че Бог е отделил човека от другите твари и го е обсипал със своята благодат.

Именно затова човек трябва да осъзнае, че няма как да се раздели и фрагментира това божие пространство и да се самоизолира човешкият живот. Това отваря нови предизвикателства пред самата човешка святост и обогатява нейния смисъл. Отношението към природата и останалите живи твари е логиката на бъдещето, която оставя границите на развитието към Доброто отворени.

Християнската етика е едно особено състояние на ума и тялото, позиционирано в холистичната безкрайност. Трите нейни лъча (разумът, волята и емоцията), произтичащи от божествената святост, са свързани с душата. Именно там е активната точка на вътрешното пречупване на външния свят и мястото, докоснато от Светия Дух. Един от съществените въпроси обаче е свързан с вярата – по какъв начин вярата да се зароди в човек

и той да усети необходимостта от досега с Бог? Отговорът на този въпрос е много прост – примерът на светиите. Той е неизчерпаем източник за вдъхновение и запалване на огъня на вярата и верен ориентир в лабиринта на човешкия живот.

Съвременната антропологична идея все повече откъсва човека от неговата холистична същност. Абсолютизирането на ренесансовите идеи и развиването им до крайни модернистични проекции представя човекът и неговият свят единствено като физическа реалност и натурализъм. За човека е важен сегашният момент и всичко е подчинено на него. Той осъзнава и осмисля миналото и бъдещето през призмата на настоящето – да се живее тук и сега. Именно затова и почти цялата съвременна аксиология е насочена към момента и към света, в който живеем. Извън този свят съществуват неясни и имагинерни представи за човешкото битие. Много неспокойни гении, стремежки се да познаят светът извън настоящето, доброволно се отдават на смъртта, единствено заради довършването на картината на познанието. Самият този цивилизационен възглед за смисъла на живота налага такава една циклична предопределеност. Християнската традиция е един сериозен опит да се надделее над този физиологичен фатализъм. Богоподобие не е просто библейски мотив, а реалност, която превръща човека в творец, извън рамките на своето време. Това е проглеждане за бъдещето, свързано много здраво с патристичните традиции. И цялата тази тънка нишка може да бъде изтъкана от светостта. В нея човек може да открие ярки традиции, да придобие самочувствие, значимост и ориентация в объркания пъзел на живота. Освен това може да получи и пътеводната светлина към бъдещето.

Освен творец, в традицията на светите застъпници може да се открият проявленията и на Бог – Слово в неговия най-чист вид. Може да се проследят чисто етически и аксиологически ориентир на житейска мъдрост. В пряк и преносен смисъл светиите внасят светлина в нашия живот, придавайки смисъл на човешкото битие и време.

Осмислянето на човешкото битие се свързва и със саможертвата на Сина Божий – тя е показателна: в своя човешки облик, той се жертва, за да изкупи греха на цялото човечество. Това е своеобразна енергия, която се освобождава в посока към доброто. Освен това тази саможертва, осмисляйки човешкия живот, го изтласква извън модернистичното разбиране за цикличността и го освобождава от неговата сизифова обреченост.

Кръстовидната онтологическа философия е насочена по хоризонтала от човека към съчовека и по вертикала от човек към Бог. Отварянето на две вселени: от една страна тази на собствения ни свят и втората – светът на другия, разширява космогонията на човешкия етос. А връзката с Бог придава смусъл на човешкия живот и прави човек съпричастен към сътворяване на Доброто. Човекът е едновременно творец и творение на Доброто, окрилен от абсолютната истина в лицето на своя Бог. Стремежът към Бог е ясно и съзнателно избран пътя на развитие, следвайки примера на Иисус. Тази идея за заедността откриваме в цялата аврамитическа религиозна традиция. Названията: *синагога*, *църква* /на латински/ и *джамия* означават *събрание*. А *дявол* (гр.) е *този, който разделя*. Дори в наименованията се откроява особена консолидация на доброто, което подобно на снежна топка нараства и увеличава своята мощ. Участващ в този процес, човек се чувства значим и силен и окрилен от Бог в рамките на световния ред.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Човекът развива дарбата на богоподобие, като се самонадскача и се самоусъвършенства, като се освобождава от оковите на безнадежността и неизбежността. Верен ориентир по този път е светостта, защото тя е антропологическа проява на Божията святост и подчертава «образа и подобие Божие». Това разбиране е в основата на непрестанния цивилизационен прогрес и изкуството да живем заедно. От друга страна енергията на физиката и душата на човека се обединява в една холистична цялост и се развиват в хармонично равновесие.

REFERENCES

Berestnev, G.I. (1999). Iconicity of good and evil // Questions of linguistics. 1999, № 4. pp. 99-113 (**Оригинално заглавие:** Берестнев, Г.И. Иконичность добра и зла // Вопросы языкознания. 1999, № 4, с. 99-113)

A short orthodox patriarchal dogma by prot. John Romanidis, Ruen Monastery Publishing House (2007). (**Оригинално заглавие:** [Кратка православна светоотеческа догматика от прот. Йоан Романидис](#), Издателство Руенски манастир, 2007)

Manzaridis, GR (2011) Christian Ethics, Ed. Omophore, VT. (**Оригинално заглавие:** Манзаридис, Г. Р. (2011) Християнска етика, Изд. Омофор, Велико Търново).

Novikov, D.V. (2000). The doctrine of personality in Christian theology of the IV-VIII centuries // Man. 2000 (b). № 3, p. 64 - 72. (**Оригинално заглавие:** Новиков, Д.В. Учение о личности в христианском богословии IV- VIII веков // Человек. 2000 (б), № 3, с. 64 - 72.)

Novikov, D.V. Christian doctrine of man // Man. 2000 (c). № 1- 6. (**Оригинално заглавие:** Новиков, Д. В. Християнское учение о человеке // Человек. 2000 (в). № 1-6)

Stoyanova, G. (2020). Topos and prototypes in the old Bulgarian original hagiography. UI "Bishop Konstantin Preslavski", Shumen. (**Оригинално заглавие:** Стоянова, Г. (2020). Топоси и прототипи в старобългарската оригинална агиография. UI „Епископ Константин Преславски“, Шумен.)